

แนวทางการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

พรรคการเมือง

คณะกรรมการวิชาการ ข้อมูล และศึกษาแนวทาง
การร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ
สภาร่างรัฐธรรมนูญ

แนวทางการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

พรรคการเมือง

คณะกรรมการวิชาการ ข้อมูล และศึกษาแนวทาง

การร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

สภาร่างรัฐธรรมนูญ

แนวทางการร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

1. ไหย่กเลิก

- 1) พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ.2524
- 2) พระราชบัญญัติพรรคการเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535
- 3) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ.2524

พ.ศ.2538

2. ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามกฎหมายนี้ และให้มีอำนาจออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามกฎหมายนี้

ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

3. ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายนี้ ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่รับคำขอจดทะเบียน และจดทะเบียน ควบคุม ตรวจสอบการดำเนินงานของพรรคการเมือง และปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎหมายนี้

4. ผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์และไม่เป็นภิกษุสามเณร นักพรต หรือนักบวช มีจำนวนตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไป อาจรวมกันเป็นคณะผู้จัดตั้งพรรคการเมือง ซึ่งมีนโยบายในลักษณะที่ไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกแตกแยกในเรื่องเชื้อชาติหรือศาสนาระหว่างชนในชาติ ไม่เป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรือไม่ขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ โดยจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในวาระเริ่มแรก ให้ที่ประชุมของคณะผู้จัดตั้งพรรคการเมืองเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมือง

5. ให้ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองยื่นคำขอจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนด้วยตนเองตามแบบที่นายทะเบียนกำหนด พร้อมทั้งส่งนโยบายของพรรคการเมืองและข้อบังคับของพรรคการเมือง และสำเนารายงานการประชุมของคณะผู้จัดตั้งพรรคการเมือง แบบคำขอจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- 1) ชื่อพรรคการเมือง
- 2) ภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง
- 3) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมือง

4) ชื่อ อาชีพ ที่อยู่ และลายมือชื่อของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมือง

6. ข้อบังคับของพรรคการเมือง อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

1) ชื่อพรรคการเมือง

2) ภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง

3) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมือง

4) การเลือกตั้ง ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง การสิ้นสุด และการออกตามวาระของหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง เกรียฎีกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่น การกำหนดอำนาจหน้าที่ให้คณะกรรมการบริหารและกรรมการบริหารแต่ละคนปฏิบัติ

5) แผนและกำหนดเวลาในการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง ผู้ดำเนินกิจการสาขาพรรคการเมืองและอำนาจหน้าที่

6) การประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองและการประชุมของสาขาพรรคการเมือง

7) สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก

8) ความรับผิดชอบของพรรคการเมืองต่อสมาชิก

9) การรับสมาชิกและการสั่งให้สมาชิกออก

10) วินัยและจรรยาบรรณของสมาชิก

11) วิธีการเลือกสมาชิก เพื่อส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งต่าง ๆ

12) การบริหารการเงิน ทรัพย์สิน และการบัญชีของพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง

13) การให้ความรู้ทางการเมืองแก่สมาชิกและประชาชนทั่วไป

7. เมื่อนายทะเบียนได้รับคำขอจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว เห็นว่าเอกสารการขอจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองทั้งหมดมีรายการถูกต้องและครบถ้วน และมีลักษณะที่ไม่ก่อให้เกิดความแตกแยกในเรื่องเชื้อชาติหรือศาสนาระหว่างชนในชาติ ไม่เป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ ไม่ขัดต่อกฎหมาย ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ และคณะผู้จัดตั้งพรรคการเมืองเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม และชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองไม่ซ้ำหรือพ้อง หรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อพรรคการเมือง หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของคณะผู้จัดตั้งพรรคการเมืองอื่นที่ได้ยื่นคำขอไว้ หรือของพรรคการเมืองอื่นที่ได้จดทะเบียนไว้ก่อนแล้ว ให้นายทะเบียนจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง และแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอจดทะเบียน

8. ในกรณีที่นายทะเบียนเห็นว่าเอกสารการขอจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองมีลักษณะที่ก่อให้เกิดความรู้สึกแตกแยกในเรื่องเชื้อชาติหรือศาสนาระหว่างชนในชาติ เป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ ขัดต่อกฎหมาย ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ หรือผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม หรือผู้จัดตั้งพรรคการเมืองผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม และผู้จัดตั้งพรรคการเมืองที่เหลือมีจำนวนไม่ถึงสิบห้าคน หรือชื่อพรรคการเมือง หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองซ้ำหรือพ้อง หรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของคณะผู้จัดตั้งพรรคการเมืองอื่นที่ได้ยื่นคำขอไว้ หรือของพรรคการเมืองอื่นที่ได้จดทะเบียนไว้ก่อนแล้ว ให้นายทะเบียนสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง และแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอจดทะเบียน

9. ในกรณีที่นายทะเบียนเห็นว่าเอกสารการขอจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองมีรายการไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน หรือมีข้อความไม่ชัดเจนหรือบกพร่อง ให้นายทะเบียนแจ้งเป็นหนังสือให้หัวหน้าพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอจดทะเบียน เพื่อให้ดำเนินการแก้ไขภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่รับหนังสือแจ้ง เมื่อหัวหน้าพรรคการเมืองได้แก้ไขภายในกำหนดเวลาดังกล่าว เป็นการถูกต้องแล้ว ให้นายทะเบียนแจ้งเป็นหนังสือให้หัวหน้าพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้แก้ไข ถ้าไม่แก้ไขหรือแก้ไขแล้วยังไม่ถูกต้องภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้นายทะเบียนสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง และแจ้งเป็นหนังสือพร้อมทั้งเหตุผลให้ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่สั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง

10. ในกรณีที่นายทะเบียนเห็นว่าชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของคณะผู้จัดตั้งพรรคการเมืองตามที่ปรากฏในเอกสารการขอจดทะเบียนซ้ำหรือพ้อง หรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อพรรคการเมือง หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของคณะผู้จัดตั้งพรรคการเมืองอื่นที่ได้ยื่นคำขอจดทะเบียนไว้ในเวลาเดียวกัน ให้นายทะเบียนดำเนินการดังต่อไปนี้

1) แจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทำความเข้าใจแก่คณะผู้จัดตั้งพรรคการเมืองคณะใดจะเป็นผู้มีสิทธิใช้ชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองนั้น เมื่อได้ตกลงกันเป็นประการใดแล้ว ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองตามที่ได้ตกลงกัน การตกลงกันดังกล่าวให้กระทำให้เสร็จสิ้นภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับหนังสือแจ้ง

2) ในกรณีที่คณะผู้จัดตั้งพรรคการเมืองที่เกี่ยวข้องยืนยันไม่ยอมตกลงกันหรือเมื่อ

พินกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วยังตกลงกันไม่ได้ ให้นายทะเบียนพิจารณาปรับจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองจากคณะผู้จัดตั้งพรรคการเมืองที่เห็นว่ามิลิทธิที่จะใช้ชื่อพรรคการเมือง หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองนั้นดีกว่า โดยพิจารณาตามหลักเกณฑ์ดังนี้

(1) คณะผู้จัดตั้งพรรคการเมืองคณะใดมีจำนวนผู้จัดตั้งพรรคการเมืองซึ่งเคยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของการเลือกตั้งทั่วไปครั้งหลังสุด ในนามของพรรคการเมืองตามหลักฐานใบสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เคยใช้ชื่อพรรคการเมือง หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองนั้นมากกว่า คณะผู้จัดตั้งพรรคการเมืองคณะนั้นย่อมมิลิทธิดีกว่า

(2) ในกรณีที่จำนวนผู้จัดตั้งพรรคการเมืองตาม (1) มีจำนวนเท่ากัน คณะผู้จัดตั้งพรรคการเมืองคณะใดมีจำนวนผู้จัดตั้งพรรคการเมือง ซึ่งเคยสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของการเลือกตั้งทั่วไปครั้งหลังสุด ในนามของพรรคการเมืองตามหลักฐานใบสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เคยใช้ชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองนั้นมากกว่า คณะผู้จัดตั้งพรรคการเมืองคณะนั้นย่อมมิลิทธิดีกว่า

(3) ในกรณีที่จำนวนผู้จัดตั้งพรรคการเมือง ตาม (2) มีจำนวนเท่ากัน ให้นายทะเบียนดำเนินการจับสลาก เพื่อให้ได้ผู้มีสิทธิใช้ชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองโดยเปิดเผย

ให้นายทะเบียนแจ้งตาม 2) เป็นหนังสือไปยังผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองที่เกี่ยวข้องภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่รับจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง

11. คำสั่งไม่รับจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองของนายทะเบียนให้ถือเป็นที่สุด เว้นแต่ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองอุทธรณ์ต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสามสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนสั่งไม่รับจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง

12. พรรคการเมืองที่ได้รับจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว และประสงค์จะส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องจัดทะเบียนพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยต้องมีสมาชิกตั้งแต่หนึ่งพันคนขึ้นไป และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา

13. การจัดทะเบียนพรรคการเมือง ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยระบุนโยบายของพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง และชื่อของหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง เทรียญิกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง

14. ให้พรรคการเมืองที่จัดทะเบียนแล้วเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ดำเนินการในทางการเมือง

15. ให้พรรคการเมืองมีคณะกรรมการบริหารคณะหนึ่ง ประกอบด้วยหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง เภรัญญาพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่น ซึ่งเลือกตั้งขึ้นจากสมาชิกโดยที่ประชุมใหญ่ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับ มีหน้าที่ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามนโยบายของพรรคการเมือง

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้แทนของพรรคการเมือง ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้หัวหน้าพรรคการเมืองจะมอบหมายเป็นหนังสือให้กรรมการบริหารคนหนึ่งหรือหลายคนทำการแทนก็ได้

16. ผู้ที่จะสมัครเข้าเป็นสมาชิกได้ ต้องเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ

17. สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงเมื่อ

- 1) ตาย
- 2) ลาออก
- 3) ขาดคุณสมบัติในการเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ
- 4) พรรคการเมืองมีมติให้ออกตามข้อบังคับ
- 5) พรรคการเมืองที่ตนสังกัดยุบไปรวมกับพรรคการเมืองอื่น
- 6) ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบเลิกพรรคการเมืองที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก

การสิ้นสุดของสมาชิกภาพตาม 4) ในกรณีที่สมาชิคนั้นดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย มติของพรรคการเมืองต้องเป็นมติของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น และมติดังกล่าวต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนคณะกรรมการบริหารและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองนั้นทั้งหมด การลงมติให้ลงคะแนนเสียงโดยวิธีเปิดเผยเท่านั้น แต่ถ้าสมาชิกผู้นั้นได้อุทธรณ์ต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พรรคการเมืองมีมติคัดค้านว่ามติดังกล่าวมีลักษณะตามมาตรา 47 วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติดังกล่าวมิได้มีลักษณะตามมาตรา 47 วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ ให้ถือว่าสมาชิกภาพสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย แต่ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติดังกล่าวมีลักษณะตามมาตรา 47 วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ สมาชิกผู้นั้นอาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

การอุทธรณ์ของสมาชิกต่อศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าว ให้เป็นไปตามวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองส่งรายงาน หรือเอกสารเกี่ยวกับการมีมติดังกล่าวไปยังนายทะเบียนภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่พรรคการเมืองมีมติ

การสิ้นสุดของสมาชิกภาพตาม 6) ในกรณีที่สมาชิกนั้นดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย ถ้าสมาชิกผู้นั้นไม่อาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบหกสิบวันนั้น

18. พรรคการเมืองใดประสงค์จะจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองขึ้นในจังหวัดใด ให้หัวหน้าพรรคการเมืองมีหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองต่อนายทะเบียน ภายในสิบห้าวันนับแต่วันจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง

หนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองให้เป็นไปตามแบบที่นายทะเบียนกำหนดและอย่างน้อยจะต้องมีรายการแสดงที่ตั้งสาขาพรรคการเมือง รายชื่อ อาชีพ ที่อยู่ของสมาชิกผู้ดำเนินการสาขาพรรคการเมืองนั้น

เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองแล้ว ให้บันทึกการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองนั้นลงในทะเบียนการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง และให้ออกหนังสือรับรองการแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองภายในสิบห้าวันนับแต่วันรับแจ้ง

19. เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย ข้อบังคับ หรือชื่อ อาชีพ ที่อยู่ และลายมือชื่อของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ยื่นไว้ในการจดทะเบียนหรือรายละเอียดเกี่ยวกับสาขาพรรคการเมือง ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือ ต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้พิจารณาแก้ไขรายละเอียดดังกล่าว

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการยอมรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียน

ถ้าหัวหน้าพรรคการเมือง ไม่แจ้งการเปลี่ยนแปลงภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนด การแก้ไขรายการที่เกี่ยวกับที่ได้ประกาศไว้ ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

20. พรรคการเมืองต้องจัดทำทะเบียนสมาชิกให้ตรงตามความเป็นจริงเก็บรักษาไว้ ณ ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมือง และพร้อมที่จะให้นายทะเบียนหรือผู้ซึ่งนายทะเบียนมอบหมายตรวจสอบได้

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้น หรือลดลงในรอบปีที่ผ่านมาพร้อมด้วยรายชื่อ อาชีพ และที่อยู่ของสมาชิกดังกล่าวตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมกราคมของทุกปี

ถ้าหัวหน้าพรรคการเมือง ไม่แจ้งนายทะเบียนภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งภายในระยะเวลาที่กำหนด

21. ในการปฏิบัติหน้าที่ของนายทะเบียน ให้นายทะเบียนมีอำนาจเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้อง มาให้คำชี้แจง หรือให้ส่งเอกสารเพื่อการตรวจสอบได้

22. การดำเนินกิจการต่อไปหลังจากที่จดทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว ให้กระทำ โดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

- 1) การเปลี่ยนแปลงนโยบายของพรรคการเมือง
- 2) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของพรรคการเมือง
- 3) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง เหนรัญญิกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่น
- 4) กิจการอื่นตามที่กำหนดในประกาศ

23. ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วย สมาชิกหรือผู้แทนสมาชิก ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของพรรคการเมือง แต่ถ้าประกอบด้วยผู้แทนสมาชิก ต้องกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการเลือกตั้ง และจำนวนผู้แทนสมาชิกไว้ด้วย

24. เมื่อปรากฏว่าหัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหาร หรือกรรมการบริหารจัด ให้พรรคการเมืองกระทำการใด ๆ ผ่าฝืนนโยบายหรือข้อบังคับของพรรคการเมืองอันอาจเป็นภัยต่อ ความมั่นคงของรัฐ หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการปกครอง ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ แต่ลักษณะการกระทำยังไม่ รุนแรงจนเป็นสาเหตุให้ต้องยุบเลิกพรรคการเมือง ให้นายทะเบียนมีอำนาจเตือนเป็นหนังสือ ให้หัว หน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหาร และกรรมการบริหารนั้นระงับหรือจัดการแก้ไขการกระทำ นั้นภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด ในกรณีที่นายทะเบียนเตือนเป็นหนังสือแก่บุคคลที่ไม่ใช่หัว หน้าพรรคการเมือง ต้องส่งสำเนาหนังสือนั้นให้หัวหน้าพรรคการเมืองทราบโดยเร็ว

ถ้าหัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหาร หรือกรรมการบริหารไม่ปฏิบัติตามการตั้ง กล่าวให้นายทะเบียนมีอำนาจยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ระงับหรือจัดการแก้ไข การกระทำดังกล่าว หรือให้หัวหน้าพรรคการเมือง หรือคณะกรรมการบริหารทั้งคณะหรือบางคนออก จากตำแหน่งได้

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมือง หรือคณะกรรมการบริหารทั้ง คณะหรือบางคนออกจากตำแหน่ง ผู้นั้นไม่มีสิทธิเป็นกรรมการอีก เว้นแต่จะพ้นกำหนดสองปีนับแต่ วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง

25. สมาชิกพรรคการเมืองซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรรมการบริหาร หรือ สมาชิกจำนวนห้าคน ซึ่งเห็นว่ามติหรือข้อบังคับในเรื่องใดของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้น

จะขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติหรือข้อบังคับดังกล่าวขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้มติหรือข้อบังคับนั้นเป็นอันยกเลิกไป

26. ห้ามมิให้พรรคการเมืองใดรับบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยเข้าเป็นสมาชิก หรือดำรงตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมือง หรือยอมให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อประโยชน์ของพรรคการเมือง

ห้ามมิให้ผู้ไม่มีสัญชาติไทยเข้าเป็นสมาชิก หรือดำรงตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมือง หรือร่วมกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งในการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง

27. ห้ามมิให้พรรคการเมืองใดช่วยเหลือและสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาใดในการเลือกตั้ง ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

28. ห้ามมิให้ผู้ใดเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง

การลาออกจากสมาชิกให้ถือว่าสมบูรณ์ เมื่อได้ยื่นใบลาออกต่อหัวหน้าพรรคการเมือง

29. ห้ามมิให้ผู้ใดใช้ชื่อหรือถ้อยคำในประการที่น่าจะทำให้ประชาชนเข้าใจว่าเป็นพรรคการเมือง หรือใช้ชื่อที่มีอักษรไทยประกอบว่า “พรรคการเมือง” หรืออักษรต่างประเทศ ซึ่งแปลหรืออ่านว่า “พรรคการเมือง” ในดวงตรา ป้าย ชื่อ จดหมาย ใบแจ้งความหรือเอกสารอย่างอื่นโดยมิได้เป็นพรรคการเมือง เว้นแต่กำลังอยู่ในระหว่างการขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง

30. หัวหน้าพรรคการเมืองและผู้ดำเนินกิจการสาขาพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบและบริหารการเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อย่างอื่นของพรรคการเมืองตลอดจนจัดทำบัญชีแสดงรายรับรายจ่ายและงบดุลประจำปีของพรรคการเมืองให้มีความถูกต้องตามความเป็นจริง

31. บัญชีการเงินของพรรคการเมืองหรือของสาขาพรรคการเมืองต้องมีลักษณะที่ถูกต้องตามความเป็นจริง และประกอบด้วยบัญชีดังต่อไปนี้

1) บัญชีแสดงรายรับอันเนื่องมาจากการบริจาค

2) บัญชีแสดงจำนวนเงินที่พรรคการเมืองหรือสาขาพรรคการเมืองได้รับและได้จ่าย

รวมทั้งรายการอันเป็นเหตุให้รับหรือจ่ายเงิน หรือหลักฐานการรับเงินและจ่ายเงินทุกครั้ง

- 3) บัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของพรรคการเมืองหรือของสาขาพรรคการเมือง
- 4) บัญชีแสดงรายรับรายจ่าย และงบดุลประจำปี

บัญชีของพรรคการเมืองหรือบัญชีของสาขาพรรคการเมืองดังกล่าว ต้องมีผู้สอบบัญชี และมีลายมือชื่อของบุคคลดังต่อไปนี้รับรองความถูกต้องของบัญชีร่วมกับเหรียญกษาปณ์พรรคการเมือง

- 1) หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารที่ได้รับมอบหมาย ในกรณีที่เป็นบัญชีของพรรคการเมือง
- 2) ผู้ดำเนินกิจการสาขาพรรคการเมือง ในกรณีที่เป็นบัญชีของสาขาพรรคการเมือง

32. เหรียญกษาปณ์พรรคการเมืองต้องจัดทำบัญชีแสดงรายรับรายจ่าย และงบดุลประจำปีของพรรคการเมืองหรือสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยทุกกรอบปีปฏิทิน งบดุลต้องมีรายการย่อแสดงจำนวนทรัพย์สินหรือหนี้สินของพรรคการเมืองหรือสาขาพรรคการเมือง

งบดุลนั้นต้องจัดทำให้ผู้สอบบัญชีคนหนึ่งหรือหลายคนตรวจสอบ แล้วให้หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารที่ได้รับมอบหมายลงลายมือชื่อรับรอง และให้หัวหน้าพรรคการเมืองนำเสนอเพื่ออนุมัติในที่ประชุมใหญ่ภายในสี่เดือนนับแต่วันที่ลงงบดุลนั้น

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองส่งสำเนางบดุลไปยังสมาชิกที่มีชื่อในทะเบียนก่อนวันนัดประชุมใหญ่ล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน และให้ส่งสำเนางบดุลเปิดเผยไว้ที่สำนักงานใหญ่ของพรรคการเมืองเพื่อให้สมาชิกพรรคการเมืองตรวจสอบได้ด้วย

เมื่อที่ประชุมใหญ่รับรองงบดุลแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองส่งงบดุลนั้นต่อนายทะเบียนภายในสิบห้าวัน

33. หัวหน้าพรรคการเมือง และผู้ดำเนินกิจการสาขาพรรคการเมืองต้องจัดทำบัญชีต่อไปนี้ของพรรคการเมือง หรือของสาขาพรรคการเมืองให้ถูกต้องตามที่เป็นจริง คือ

- 1) บัญชีแสดงรายรับรายจ่ายของพรรคการเมือง รวมทั้งรายละเอียดที่มาแห่งรายรับรายจ่ายและหลักฐานการรับเงินและการจ่ายเงินทุกครั้ง ทั้งนี้ หลักฐานการรับเงินต้องระบุชื่อผู้ชำระเงินและจำนวนเงินให้ชัดเจนด้วย

- 2) บัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของพรรคการเมือง

รายได้และทรัพย์สินที่พรรคการเมืองได้รับมาโดยไม่ขัดต่อกฎหมายนี้ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีตามประมวลรัษฎากร

ให้หัวหน้าพรรคการเมือง หรือผู้ดำเนินการสาขาพรรคการเมือง จัดส่งสำเนาบัญชีดังกล่าว ซึ่งมีคำรับรองของผู้สอบบัญชีต่อนายทะเบียนเป็นประจำทุกกรอบปีปฏิทิน และให้นายทะเบียนเก็บสำเนาบัญชีดังกล่าวไว้ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และประกาศให้สาธารณชนทราบ

34. หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหาร สมาชิก หรือบุคคลใดในพรรคการเมืองที่เกี่ยวข้อง ต้องอำนวยความสะดวกแก่ผู้สอบบัญชีตามที่จำเป็น

35. เมื่อได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งใด คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องควบคุมพรรคการเมืองไม่ให้ใช้จ่ายในการเลือกตั้งเกินกว่าจำนวนที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนของพรรครวมกันทุกคนจะพึงใช้จ่ายได้ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

36. ในกรณีที่ได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และได้มีการประกาศรายชื่อและเครื่องหมายของผู้สมัครรับเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ให้เหรียญกษาปณ์พรรคการเมือง จัดสรรเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่พรรคการเมืองได้รับมาให้เป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองตามมติของที่ประชุมคณะกรรมการบริหาร ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

ห้ามมิให้เหรียญกษาปณ์พรรคการเมืองจัดสรรเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่พรรคการเมืองได้รับมาให้เป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครพรรคเลือกตั้งของพรรคการเมืองเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

37. ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำบัญชีแสดงรายรับอันเนื่องมาจากการบริจาคแก่พรรคการเมือง บัญชีดังกล่าวต้องมีรายการดังต่อไปนี้

1) ชื่อ ที่อยู่ จำนวนเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่มีผู้บริจาคทุกราย และถ้าเป็นการบริจาคเงินผ่านทางสมาชิกให้ระบุชื่อของสมาชิกผู้นั้นด้วย

2) วัน เดือน ปี ที่รับบริจาค

3) สำเนาหลักฐานการรับบริจาค

ในกรณีที่เป็นการให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ให้คิดมูลค่าโดยคำนวณตามอัตราค่าเช่าหรือค่าตอบแทนตามปกติในท้องที่นั้นเสียก่อนแล้วจึงบันทึกลงในบัญชี

38. บรรดาเงินที่พรรคการเมืองได้รับบริจาคมา ให้หัวหน้าพรรคการเมืองเปิดบัญชีเงินฝากไว้กับธนาคารตามที่กำหนดในประกาศ โดยให้ระบุว่าเป็นบัญชีเงินรับบริจาคของพรรคการเมือง เมื่อมีการเปิดบัญชีเงินฝากดังกล่าวแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งหมายเลขบัญชีของบัญชีเงินฝากและจำนวนเงินที่เปิดบัญชีทุกบัญชี พร้อมทั้งส่งภาพถ่ายบัญชีเงินฝากแก่นายทะเบียนภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้เปิดบัญชี

39. หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหาร ผู้ดำเนินกิจการสาขาพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมืองผู้ใดได้รับเงินบริจาค เงินสนับสนุน หรือเงินบำรุงพรรคการเมืองโดยวิธีการอื่นใด หรือได้รับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่มีผู้ให้แก่พรรคการเมือง ผู้นั้นต้องดำเนินการนำส่งเข้าบัญชีแสดงรายรับอันเนื่องมาจากการรับบริจาคของพรรคการเมืองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ดังกล่าว

40. ห้ามมิให้หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหาร ผู้ดำเนินกิจการสาขาพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมืองผู้ใดได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่มีผู้ให้เพื่อประโยชน์ในทางการเมืองของพรรคการเมืองโดยมิได้ระบุว่าเป็นการบริจาคให้แก่พรรคการเมือง

41. ในกรณีที่ได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งใด ผู้ใดจะบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งใดเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของพรรคการเมืองใด ให้กระทำได้ด้วยวิธีบริจาคโดยเปิดเผย โดยระบุว่าประสงค์จะให้แก่พรรคการเมืองนั้น

ห้ามมิให้พรรคการเมืองได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ใดเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของพรรคการเมือง เว้นแต่ผู้บริจาคได้กระทำได้ด้วยวิธีบริจาคโดยเปิดเผย โดยระบุว่าประสงค์จะให้แก่พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งรายนั้น

42. ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดส่งสำเนาบัญชีแสดงรายรับอันเนื่องมาจากการบริจาค สำเนาบัญชีแสดงจำนวนเงินที่พรรคการเมืองหรือสาขาพรรคการเมืองได้รับและได้จ่าย และสำเนาบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนเป็นประจำทุกรอบปีปฏิทิน

43. เมื่อนายทะเบียนได้รับสำเนาบัญชีของพรรคการเมืองหรือของสาขาพรรคการเมือง ให้นายทะเบียนเก็บสำเนาบัญชีดังกล่าวไว้ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และประกาศให้สาธารณชนทราบ

44. การให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมืองให้กระทำได้ด้วยวิธีบริจาคโดยเปิดเผยแก่พรรคการเมืองเท่านั้น

นิติบุคคลใดที่เป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือ นิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดในประกาศ จะบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมืองมิได้

45. การบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมือง ให้เป็นไปตาม อัตราที่กำหนดไว้ในประกาศ

บรรดาเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ได้บริจาคดังกล่าว ผู้บริจาคมีสิทธินำไป รวมเป็นค่าลดหย่อนในการคำนวณภาษีตามที่กำหนดในประมวลรัษฎากรได้

46. เมื่อมีการบริจาคเงินให้แก่พรรคการเมือง ให้พรรคการเมืองออกหลักฐานการรับ เงินให้แก่ผู้บริจาคตามแบบที่กำหนดในประกาศ

การรับเงินบริจาคดังกล่าว ให้พรรคการเมืองเปิดเผยรายชื่อผู้บริจาคและจำนวนเงินตาม หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในประกาศ

47. ห้ามมิให้พรรคการเมืองใด หรือสมาชิกผู้ได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด จากผู้ใด เพื่อกระทำการอันเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของราชอาณาจักร ราชบัลลังก์เศรษฐกิจ ของประเทศหรือราชการแผ่นดิน หรือกระทำการอันเป็นการก่อกวนหรือคุกคามความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือกระทำการอันเป็นการทำลายทรัพยากรของประเทศหรือเป็นการ บั่นทอนสุขภาพอนามัยของประชาชน

48. ห้ามมิให้พรรคการเมืองใด หรือสมาชิกผู้ได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด เพื่อดำเนินกิจการพรรคการเมืองหรือเพื่อดำเนินกิจการทางการเมืองจาก

1) บุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทย

2) นิติบุคคลตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจหรือกิจการ หรือจดทะเบียน สาขาอยู่ในประเทศไทยหรือนอกประเทศไทย

3) นิติบุคคลที่จดทะเบียนในประเทศไทย ซึ่งมีบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยมีทุนหรือ เป็นผู้ถือหุ้นเกินร้อยละยี่สิบห้า

4) องค์กรหรือนิติบุคคลที่ได้รับทุนจากต่างประเทศซึ่งมีวัตถุประสงค์ดำเนิน กิจการเพื่อประโยชน์ของบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทย หรือมีผู้จัดการหรือกรรมการเป็นบุคคลผู้ไม่มี สัญชาติไทย

5) บุคคล องค์กร หรือนิติบุคคลที่ได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดเพื่อ ดำเนินกิจการพรรคการเมืองหรือเพื่อดำเนินกิจการทางการเมืองจากบุคคล องค์กร หรือนิติบุคคล ตาม 1) 2) 3) หรือ 4)

49. ห้ามมิให้บุคคล องค์กร หรือนิติบุคคลดังกล่าวข้างต้น ให้เงิน ทรัพย์สิน หรือ ประโยชน์อื่นใด แก่พรรคการเมือง หรือสมาชิกผู้ใดเพื่อดำเนินกิจการพรรคการเมือง หรือเพื่อดำเนิน กิจการทางการเมือง

50. ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดสรรเงินสนับสนุนรายปีเพื่อเป็นกองทุนสนับสนุนแก่พรรคการเมืองโดยตั้งยอดเงินไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เป็นจำนวนเท่ากับจำนวนเงินทั้งหมดที่พรรคการเมืองจะพึงได้รับตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายนี้

51. เงินสนับสนุนรายปีที่แต่ละพรรคจะพึงได้รับให้คำนวณจากจำนวนคะแนนเสียงจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองทั้งหมดที่พรรคนั้นได้รับในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งหลังสุดซึ่งต้องไม่น้อยกว่าร้อยละหนึ่งของคะแนนเสียงทั้งหมดที่พรรคได้รับ

พรรคการเมืองอาจขอรับเงินสนับสนุนรายปีเพื่อพัฒนาพรรคการเมืองตามแผนและกำหนดเวลาในการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามที่ได้ยื่นคำขอจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองไว้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

เงินสนับสนุนรายปีดังกล่าว ให้คำนวณตามหลักเกณฑ์และวิธีการในประกาศ ปีใดที่มีการเลือกตั้งทั่วไปให้จัดสรรเงินสนับสนุนรายปีเพิ่มขึ้นกว่าปีที่ไม่มี การเลือกตั้ง

ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรมีอายุการทำงานไม่ครบหนึ่งปี ในปีงบประมาณใดให้คำนวณจ่ายเงินสนับสนุนรายปีประจำปีนั้นลดลงตามส่วน

52. เงินสนับสนุนรายปีดังกล่าวข้างต้น ให้พรรคการเมืองใช้เพื่อการบริหารพรรคและสาขาพรรค การหาสมาชิกเพิ่ม และการให้ความรู้ทางการเมืองแก่สมาชิกและประชาชนทั่วไป รวมกันไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของเงินสนับสนุนรายปีที่พรรคได้รับ

53. ให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการให้สถานีวิทยุกระจายเสียง และสถานีวิทยุโทรทัศน์จัดสรรเวลาให้แก่พรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ในขณะนั้น ได้แถลงผลงานของพรรคการเมืองทุกสัปดาห์ สัปดาห์ละไม่น้อยกว่าครึ่งชั่วโมง โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น

54. พรรคการเมืองต้องจัดทำรายงานการดำเนินงานในรอบปีปฏิทินของพรรคให้ถูกต้องตามความเป็นจริง เพื่อยื่นต่อนายทะเบียนภายในวันที่ 31 มีนาคม ของปีถัดไป และให้นายทะเบียนจัดพิมพ์รายงานดังกล่าวออกเผยแพร่ต่อสาธารณชน

ในกรณีที่พรรคการเมืองไม่ยื่นรายงานดังกล่าว หรือนายทะเบียนพิจารณาแล้วได้ความว่าพรรคการเมืองมิได้จัดทำกิจกรรมตามที่ระบุไว้ในรายงาน หรือปฏิบัติฝ่าฝืนบทบัญญัติเกี่ยวกับการรับเงินบริจาคในกฎหมายนี้ ให้นายทะเบียนแจ้งต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่องดการจ่ายเงินสนับสนุนรายปีสำหรับปีงบประมาณถัดไป

55. พรรคการเมืองย่อมเลิกด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

- 1) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับของพรรคการเมือง
- 2) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- 3) ได้มีการยุบพรรคการเมืองไปร่วมกับพรรคการเมืองอื่น
- 4) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบเลิกพรรคการเมือง
- 5) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการประชุมใหญ่ของพรรค

การเมือง

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองต้องเลิกดังกล่าวนอกจาก 3) และ 4) ให้
นายทะเบียนดำเนินการสอบสวนและสั่งยุบพรรคการเมือง

หัวหน้าพรรคการเมือง หรือผู้มีอำนาจทำการแทนหัวหน้าพรรคการเมืองมีสิทธิยื่นคำร้อง
เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่าคำสั่งยุบพรรคการเมืองเป็นไปโดยมิชอบและขอให้ศาลรัฐ
ธรรมนูญยกเลิกคำสั่งดังกล่าว

ในกรณีที่นายทะเบียนหรือศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบเลิกพรรคการเมืองใดแล้ว ให้
นายทะเบียนประกาศคำสั่งการยุบเลิกพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

56. เมื่อพรรคการเมืองกระทำการดังต่อไปนี้ อาจถูกศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบเลิก

- 1) กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็น
ประมุขตามรัฐธรรมนูญ
  - 2) กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระ
มหากษัตริย์เป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ
  - 3) กระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ ชัดต่อกฎหมาย หรือความสงบ
เรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือ
  - 4) รับบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยโดยการเกิดเข้าเป็นสมาชิก หรือดำรงตำแหน่งใด ๆ
ในพรรคการเมือง หรือยอมให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อประโยชน์ของพรรคการเมือง
  - 5) รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ใดเพื่อกระทำการอันเป็นการบ่อน
ทำลายความมั่นคงของราชอาณาจักร ราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของประเทศหรือราชการแผ่นดิน หรือ
กระทำการอันเป็นการก่อกวนหรือคุกคามความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือ
กระทำการอันเป็นการทำลายทรัพยากรของประเทศหรือเป็นการบั่นทอนสุขภาพอนามัยของประชาชน
  - 6) รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดเพื่อดำเนินกิจการพรรคการเมืองหรือเพื่อ
ดำเนินกิจการทางการเมืองจาก
- (1) บุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทย

(2) นิติบุคคลตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจหรือกิจการ หรือจดทะเบียนสาขาอยู่ในประเทศไทยหรือนอกประเทศไทย

(3) นิติบุคคลที่จดทะเบียนในประเทศไทย ซึ่งมีบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยมีทุน หรือเป็นผู้ถือหุ้นเกินร้อยละสิบห้า

(4) องค์การหรือนิติบุคคลที่ได้รับทุนจากต่างประเทศซึ่งมีวัตถุประสงค์ดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ของบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทย หรือมีผู้จัดการหรือกรรมการเป็นบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทย

(5) บุคคล องค์การ หรือนิติบุคคลที่ได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด เพื่อดำเนินกิจการพรรคการเมืองหรือเพื่อดำเนินกิจการทางการเมืองจากบุคคล องค์การ หรือนิติบุคคลตาม (1) (2) (3) หรือ (4)

57. เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียน หรือเมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งจากคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองว่า พรรคการเมืองใดกระทำการดังกล่าวข้างต้น ให้นายทะเบียนแจ้งต่ออัยการสูงสุดพร้อมด้วยหลักฐาน ถ้าอัยการสูงสุดเห็นสมควรก็ให้ยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบเลิกพรรคการเมืองดังกล่าว ถ้าอัยการสูงสุดไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง โดยมีผู้แทนจากแต่ละฝ่ายจำนวนฝ่ายละเท่ากัน เพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานแล้วส่งให้อัยการสูงสุดเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญต่อไป ในกรณีที่คณะกรรมการดังกล่าวไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินการยื่นคำร้องได้ ให้นายทะเบียนมีอำนาจยื่นคำร้องเอง

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบเลิกพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งการยุบเลิกพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

หากนายทะเบียนเห็นสมควรจะให้ระงับการดำเนินการของพรรคการเมือง ซึ่งกระทำการดังกล่าวข้างต้น ให้นายทะเบียนแจ้งต่ออัยการสูงสุดขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ สั่งระงับการกระทำดังกล่าวของพรรคการเมืองไว้เป็นการชั่วคราว

58. ในกรณีที่พรรคการเมืองเลิกด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง นอกจากกรณีที่ได้มีการรวมพรรคการเมือง ให้หัวหน้าพรรคการเมืองส่งบัญชีและงบดุลรวมทั้งเอกสารเกี่ยวกับการเงินของพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่พรรคการเมืองเลิก และให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้ชำระบัญชีให้เสร็จสิ้น ภายในหกเดือนนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ถ้าไม่เสร็จให้ขอขยายเวลาได้อีกไม่เกินหกเดือน

ในการชำระบัญชี เมื่อได้หักหนี้สินและค่าใช้จ่ายในการชำระบัญชีแล้วยังมีทรัพย์สินเหลืออยู่เท่าใด ให้โอนให้แก่องค์การสาธารณกุศลตามที่ระบุไว้ในข้อบังคับของพรรคการเมือง ถ้าในข้อบังคับไม่ได้ระบุก็ให้ทรัพย์สินที่เหลือนั้นตกเป็นของรัฐ

ให้นำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 22 หมวด 5

ว่าด้วยการชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด มาใช้บังคับแก่การชำระบัญชีพรรคการเมืองโดยอนุโลม

59. การรวมพรรคการเมืองอาจเป็นการรวมกันเพื่อตั้งเป็นพรรคการเมืองใหม่หรืออาจเป็นการรวมเข้าเป็นพรรคเดียวกับอีกพรรคการเมืองที่เป็นหลักก็ได้

60. ในกรณีที่มีการรวมพรรคการเมืองเป็นการรวมกันเพื่อตั้งเป็นพรรคการเมืองใหม่ ให้พรรคการเมืองที่จะรวมกัน ขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมือง

เมื่อที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองเห็นชอบให้รวมกันแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมือง และกรรมการบริหารของพรรคการเมืองจำนวนพรรคละสิบคนประชุมร่วมกันเพื่อกระทำการเกี่ยวกับพรรคการเมืองที่จะตั้งขึ้นใหม่ ดังนี้

1) การกำหนดแนวนโยบายของพรรคการเมือง ซึ่งประกอบด้วยเป้าหมายและวิธีดำเนินการ

2) การกำหนดข้อบังคับของพรรคการเมือง

เมื่อได้ดำเนินการดังกล่าวแล้ว ให้ดำเนินการจัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างสมาชิกของทุกพรรคการเมืองที่จะรวมกันเพื่อประชุมตั้งพรรคการเมือง การเรียกประชุมตั้งพรรคการเมืองต้องแจ้งให้สมาชิกของพรรคการเมืองที่จะรวมกันทราบก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน และให้ดำเนินการต่อไปตามบทบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งและการจดทะเบียนพรรคการเมือง

61. เมื่อนายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมืองที่รวมกันเพื่อตั้งเป็นพรรคการเมืองใหม่แล้ว ให้พรรคการเมืองที่รวมเข้ากันเป็นอันเลิกตั้งแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนโดยให้ถือว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองเดิมเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่สังกัดพรรคการเมืองใหม่ที่ตั้งขึ้น และสมาชิกพรรคการเมืองเดิมเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใหม่ที่ตั้งขึ้น และให้บรรดาทรัพย์สิน หนี้สิน สิทธิ และความรับผิดชอบของพรรคการเมืองเดิมโอนไปเป็นของพรรคการเมืองใหม่ ตั้งแต่ขณะนั้น เป็นต้นไป

62. ในกรณีที่มีการรวมพรรคการเมืองเป็นการรวมพรรคการเมืองหนึ่งหรือหลายพรรคเข้าเป็นพรรคเดียวกันกับอีกพรรคการเมืองหนึ่งที่เป็นหลัก ให้พรรคการเมืองที่จะรวมกันขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมือง

เมื่อที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองเห็นชอบให้รวมกันแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่จะรวมกันทุกพรรคร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียน ในการนี้ ให้ถือว่าพรรค

การเมืองที่รวมเข้ากับอีกพรรคการเมืองที่เป็นหลักนั้น ยุกเลิกันนับแต่วันที่นายทะเบียนตอบรับการแจ้ง
เมื่อนายทะเบียนได้ตอบรับการแจ้งการรวมพรรคการเมืองดังกล่าวแล้ว ให้นายทะเบียน
ประกาศการยุบและการรวมพรรคการเมืองในราชกิจจานุเบกษา

63. ผู้ใดโดยเจตนาสมคบกันตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไปดำเนินกิจการเช่นเดียวกับพรรคการเมืองหรือเข้าลักษณะเป็นพรรคการเมืองโดยมิได้จัดแจ้งหรือจดทะเบียนพรรคการเมือง เว้นแต่ในกรณีดำเนินกิจการเพื่อขอจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ต้องระวางโทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ

64. หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหาร ผู้ดำเนินกิจการสาขาพรรคการเมือง สมาชิกพรรคการเมือง หรือบุคคลใดไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้ ต้องระวางโทษจำคุก หรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ หรือให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้ง

65. บทบัญญัติในกฎหมายนี้มีให้นำไปใช้บังคับแก่การให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมืองหรือสมาชิกพรรคการเมืองไม่ว่าด้วยวิธีการใด ๆ ก่อนวันที่กฎหมายนี้ใช้บังคับ

66. ภายหลังจากที่พรรคการเมืองได้ดำเนินการเลือกตั้งเหรียญกษาปณ์พรรคการเมืองตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายนี้แล้ว ซึ่งต้องกระทำภายในสามเดือน ให้หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหาร หรือสมาชิกพรรคการเมืองรับดำเนินการนำเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ได้รับมาก่อนวันที่กฎหมายนี้ใช้บังคับ ส่งต่อเหรียญกษาปณ์พรรคการเมืองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้แต่งตั้งเหรียญกษาปณ์พรรคการเมือง

67. ให้พรรคการเมืองซึ่งจดทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2524 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นพรรคการเมืองตามกฎหมายนี้

68. ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดระยะเวลาในการเลือกตั้งและอำนาจหน้าที่ของเหรียญกษาปณ์พรรคการเมืองของพรรคการเมืองซึ่งจดทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ.2524 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ตัวอย่างร่างกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง
พ.ศ. ...

หลักการ

ให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

เหตุผล

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง เพื่อกำหนดระเบียบการจัดตั้งและการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ... จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง
พ.ศ. ...

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ...”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา 3 ให้ยกเลิก

- (1) พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2524
- (2) พระราชบัญญัติพรรคการเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535
- (3) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. 2524

พ.ศ. 2538

บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกพรรคการเมือง

“ที่อยู่” หมายความว่า ที่อยู่ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

“พรรคการเมือง” หมายความว่า พรรคการเมืองที่จัดแจ้งการจัดตั้งหรือจดทะเบียนถูกต้องตามพระราชบัญญัตินี้

“เงินบริจาค” หมายความว่า เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อย่างอื่นที่พรรคการเมืองหรือสมาชิกพรรคการเมืองได้รับจากบุคคลภายนอกเพื่อการดำเนินกิจการของพรรค หรือเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง และให้หมายความรวมถึงเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อย่างอื่นที่หัวหน้าพรรค กรรมการบริหาร สมาชิกพรรค ผู้ดำเนินกิจการสาขาพรรค ให้แก่พรรค นอกเหนือจากค่าธรรมเนียม และค่าบำรุงพรรคตามข้อบังคับของพรรค

“เงินสนับสนุนจากรัฐ” หมายความว่าเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อย่างอื่น ซึ่งรัฐให้แก่พรรคการเมือง เพื่อการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง หรือเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง

“นายทะเบียน” หมายความว่า นายทะเบียนพรรคการเมือง

“ประกาศ” หมายความว่า ประกาศคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา 5 ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา 6 ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีหน้าที่รับคำขอจดทะเบียนและจดทะเบียน ควบคุม ตรวจสอบการดำเนินงานของพรรคการเมืองและปฏิบัติงานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด 1

การจดทะเบียนจัดตั้งและการจดทะเบียนพรรคการเมือง

ส่วนที่ 1

การจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง

มาตรา 7 ผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์และไม่เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช มีจำนวนตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไป อาจารย์กันเป็นคณะผู้จัดตั้งพรรค การเมือง ซึ่งมีแนวนโยบายในลักษณะที่ไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกแตกแยกในเรื่องเชื้อชาติหรือศาสนา ระหว่างชนในชาติ ไม่เป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรือไม่ขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็น ประมุขตามรัฐธรรมนูญ โดยจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ในวาระเริ่มแรก ให้ที่ประชุมของคณะผู้จัดตั้งพรรคการเมืองเลือกตั้งคณะกรรมการ บริหารของพรรคการเมือง

มาตรา 8 ให้ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองยื่นคำขอจัดแจ้งการจัดตั้ง พรรคการเมืองต่อนายทะเบียนด้วยตนเองตามแบบที่นายทะเบียนกำหนด พร้อมทั้งส่งนโยบายของ พรรคการเมืองและข้อบังคับของพรรคการเมือง และสำเนารายงานการประชุมของคณะผู้จัดตั้งพรรค การเมือง

แบบคำขอจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองนั้น อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (1) ชื่อพรรคการเมือง
- (2) ภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง
- (3) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมือง
- (4) ชื่อ อาชีพ ที่อยู่ และลายมือชื่อของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมือง

มาตรา 9 ข้อบังคับของพรรคการเมืองนั้น อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (1) ชื่อพรรคการเมือง
- (2) ภาพเครื่องหมายพรรคการเมือง
- (3) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมือง
- (4) การเลือกตั้ง ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง การสิ้นสุด และการออกตามวาระของหัว หนาพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง เภรัณยูภคพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่น การ กำหนดอำนาจหน้าที่ให้คณะกรรมการบริหารและกรรมการบริหารแต่ละคนปฏิบัติ

(5) แผนและกำหนดเวลาในการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง ผู้ดำเนินกิจการสาขาพรรค การเมืองและอำนาจหน้าที่

- (6) การประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองและการประชุมของสาขาพรรคการเมือง
- (7) สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก

- (8) ความรับผิดชอบของพรรคการเมืองต่อสมาชิก
- (9) การรับสมาชิกและการสั่งให้สมาชิกออก
- (10) วินัยและจรรยาบรรณของสมาชิก
- (11) วิธีการเลือกสมาชิก เพื่อส่งเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งต่าง ๆ
- (12) การบริหารการเงิน ทรัพย์สิน และการบัญชีของพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง
- (13) การให้ความรู้ทางการเมืองแก่สมาชิกและประชาชนทั่วไป

มาตรา 10 เมื่อนายทะเบียนได้รับคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว เห็นว่า เอกสารการขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองทั้งหมดมีรายการถูกต้องและครบถ้วนตามมาตรา 8 และมาตรา 9 และมีลักษณะที่ไม่ก่อให้เกิดความแตกแยกในเรื่องเชื้อชาติหรือศาสนาระหว่างชนในชาติ ไม่เป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ ไม่ขัดต่อกฎหมาย ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ และคณะผู้จัดตั้งพรรคการเมืองเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 7 และชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองไม่ซ้ำหรือพ้อง หรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อพรรคการเมือง หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของคณะผู้จัดตั้งพรรคการเมืองอื่นที่ได้ยื่นคำขอไว้ตามมาตรา 8 หรือของพรรคการเมืองอื่นที่ได้จดทะเบียนไว้ก่อนแล้ว ให้นายทะเบียนจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง และแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองตามมาตรา 8 ทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอจดทะเบียน

มาตรา 11 ในกรณีที่นายทะเบียนเห็นว่าเอกสารการขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง มีลักษณะที่ก่อให้เกิดความรู้สึกแตกแยกในเรื่องเชื้อชาติหรือศาสนาหรือระหว่างชนในชาติ เป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ ขัดต่อกฎหมาย ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ หรือผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 7 หรือผู้จัดตั้งพรรคการเมืองผู้ใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 7 และผู้จัดตั้งพรรคการเมืองที่เหลือมีจำนวนไม่ถึงสิบห้าคน หรือชื่อพรรคการเมือง หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองซ้ำหรือพ้อง หรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของคณะผู้จัดตั้งพรรคการเมืองอื่นที่ได้ยื่นคำขอไว้ตามมาตรา 8 หรือของพรรคการเมืองอื่นที่ได้จดทะเบียนไว้ก่อนแล้ว ให้นายทะเบียนสั่งไม่รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง และแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ที่ได้รับเลือกตั้ง

เป็นหัวหน้าพรรคการเมืองตามมาตรา 8 ทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอจดทะเบียน

มาตรา 12 ในกรณีที่นายทะเบียนเห็นว่าเอกสารการขอจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง มีรายการไม่ถูกต้องหรือไม่ครบถ้วน หรือมีข้อความไม่ชัดเจนหรือบกพร่อง ให้นายทะเบียนแจ้งเป็นหนังสือให้หัวหน้าพรรคการเมืองทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอจดทะเบียน เพื่อให้ดำเนินการแก้ไขภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง เมื่อหัวหน้าพรรคการเมืองได้แก้ไขภายในกำหนดเวลาดังกล่าวเป็นการถูกต้องแล้ว ให้นายทะเบียนแจ้งเป็นหนังสือให้หัวหน้าพรรคการเมืองทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้แก้ไข ถ้าไม่แก้ไขหรือแก้ไขแล้วยังไม่ถูกต้องภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้นายทะเบียนสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง และแจ้งเป็นหนังสือพร้อมทั้งเหตุผลให้ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองตามมาตรา 8 ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่สั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง

มาตรา 13 ในกรณีที่นายทะเบียนเห็นว่าชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของคณะผู้จัดตั้งพรรคการเมืองตามที่ปรากฏในเอกสารการขอจดทะเบียนยื่นหรือฟ้อง หรือมีลักษณะคล้ายคลึงกับชื่อพรรคการเมือง หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองของคณะผู้จัดตั้งพรรคการเมืองอื่นที่ได้ยื่นคำขอจดทะเบียนไว้ในเวลาเดียวกัน ให้นายทะเบียนดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) แจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองตามมาตรา 8 ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทำความเข้าใจว่าคณะผู้จัดตั้งพรรคการเมืองคณะใดจะเป็นผู้มีสิทธิใช้ชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองนั้น เมื่อได้ตกลงกันเป็นประการใดแล้ว ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองตามที่ได้ตกลงกัน การตกลงกันดังกล่าวให้กระทำให้เสร็จสิ้นภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้ง

(2) ในกรณีที่คณะผู้จัดตั้งพรรคการเมืองที่เกี่ยวข้องยืนยันไม่ยอมตกลงกันหรือเมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวใน (1) แล้วยังคงตกลงกันไม่ได้ ให้นายทะเบียนพิจารณารับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองจากคณะผู้จัดตั้งพรรคการเมืองที่เห็นว่ามียุทธวิธีที่จะใช้ชื่อพรรคการเมือง หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองนั้นดีกว่า โดยพิจารณาตามหลักเกณฑ์ดังนี้

(ก) คณะผู้จัดตั้งพรรคการเมืองคณะใดมีจำนวนผู้จัดตั้งพรรคการเมืองซึ่งเคยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของการเลือกตั้งทั่วไปครั้งล่าสุด ในนามของพรรคการเมืองตามหลักฐานใบสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เคยใช้ชื่อพรรคการเมือง หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองนั้นมากกว่า คณะผู้จัดตั้งพรรคการเมืองคณะนั้นย่อมมีสิทธิดีกว่า

(ข) ในกรณีที่จำนวนผู้จัดตั้งพรรคการเมืองตาม (ก) มีจำนวนเท่ากัน คณะผู้จัดตั้งพรรคการเมืองคณะใดมีจำนวนผู้จัดตั้งพรรคการเมือง ซึ่งเคยสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของการเลือกตั้งทั่วไปครั้งล่าสุด ในนามของพรรคการเมืองตามหลักฐานใบสมัครรับเลือกตั้ง

เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เคยใช้ชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองนั้นมากกว่า คณะผู้จัดตั้งพรรคการเมืองคณะนั้นย่อมมีสิทธิดีกว่า

(ค) ในกรณีที่มีจำนวนผู้จัดตั้งพรรคการเมือง ตาม (ข) มีจำนวนเท่ากัน ให้นายทะเบียนดำเนินการจับสลาก เพื่อให้ได้ผู้มีสิทธิใช้ชื่อพรรคการเมืองหรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองโดยเปิดเผย

ให้นายทะเบียนแจ้งตาม (2) เป็นหนังสือไปยังผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองตามมาตรา 8 ที่เกี่ยวข้องภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง

มาตรา 14 คำสั่งไม่รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองของนายทะเบียนตามมาตรา 11 และมาตรา 12 ให้ถือเป็นที่สุด เว้นแต่ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองอุทธรณ์ต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสามสิบวัน

ส่วนที่ 2

การจดทะเบียนพรรคการเมือง

มาตรา 15 พรรคการเมืองที่ได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว และประสงค์จะส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องจดทะเบียนพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยต้องมีสมาชิกตั้งแต่หนึ่งพันคนขึ้นไป และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา

มาตรา 16 การจดทะเบียนพรรคการเมืองนั้น ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยระบุนโยบายของพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง และชื่อของหัวหน้าพรรคการเมือง เลขธิการพรรคการเมือง เหนือญิกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่นของพรรคการเมือง

มาตรา 17 ให้พรรคการเมืองที่จดทะเบียนแล้วเป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์ดำเนินการในทางการเมือง

มาตรา 18 ให้พรรคการเมืองมีคณะกรรมการบริหารคณะหนึ่ง ประกอบด้วยหัวหน้าพรรคการเมือง เลขธิการพรรคการเมือง เหนือญิกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่นซึ่งเลือกตั้งขึ้นจากสมาชิกโดยที่ประชุมใหญ่ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับ มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายของพรรคการเมือง

ภายนอก เพื่อการนี้หัวหน้าพรรคการเมืองจะมอบหมายเป็นหนังสือให้กรรมการบริหารคนหนึ่งหรือหลายคนทำการแทนก็ได้

มาตรา 19 ผู้ที่จะสมัครเข้าเป็นสมาชิกได้ ต้องเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ

มาตรา 20 สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) ขาดคุณสมบัติในการเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ
- (4) พรรคการเมืองมีมติให้ออกตามข้อบังคับ
- (5) พรรคการเมืองที่ตนสังกัดยุบไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด 5
- (6) ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบเลิกพรรคการเมืองที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก

การสิ้นสุดของสมาชิกภาพตาม (4) ในกรณีที่สมาชิคนั้นดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย มติของพรรคการเมืองต้องเป็นมติของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น และมติดังกล่าวต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ ของจำนวนคณะกรรมการบริหารและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองนั้นทั้งหมด การลงมติดังกล่าวให้ลงคะแนนเสียงโดยวิธีเปิดเผยเท่านั้น แต่ถ้าสมาชิผู้นั้นได้อุทธรณ์ต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พรรคการเมืองมีมติคัดค้านว่ามติดังกล่าวมีลักษณะตามมาตรา 47 วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติดังกล่าวมิได้มีลักษณะตามมาตรา 47 วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ ให้ถือว่าสมาชิกภาพสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย แต่ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติดังกล่าวมีลักษณะตามมาตรา 47 วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญ สมาชิกผู้นั้นอาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

การอุทธรณ์ของสมาชิกต่อศาลรัฐธรรมนูญตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองส่งรายงาน หรือเอกสารเกี่ยวกับการมีมติตามวรรคสองไปยังนายทะเบียนภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่พรรคการเมืองมีมติ

การสิ้นสุดของสมาชิกภาพตาม (6) ในกรณีที่สมาชิคนั้นดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย ถ้าสมาชิผู้นั้นไม่อาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสมาชิผู้นั้นสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบหกสิบวันนั้น

มาตรา 21 พรรคการเมืองใดประสงค์จะจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองขึ้นในจังหวัดใด ให้หัวหน้าพรรคการเมืองมีหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองต่อนายทะเบียน ภายในสิบห้าวัน นับแต่วันจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง

หนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองให้เป็นไปตามแบบที่นายทะเบียนกำหนดและอย่างน้อยจะต้องมีรายการแสดงที่ตั้งสาขาพรรคการเมือง รายชื่อ อาชีพ ที่อยู่ของสมาชิกผู้ดำเนินการสาขาพรรคการเมืองนั้น

เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองแล้ว ให้บันทึกการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองนั้นลงในทะเบียนการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง และให้ออกหนังสือรับรองการแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองภายในสิบห้าวันนับแต่วันรับแจ้ง

มาตรา 22 เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย ข้อบังคับ หรือรายการตามมาตรา 8 (4) ที่ยื่นไว้ในการจัดแจ้งและจดทะเบียน หรือรายละเอียดที่แจ้งไว้ในแบบตามมาตรา 21 ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นหนังสือ ต่อนายทะเบียนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้พิจารณาแก้ไขรายละเอียดดังกล่าว

การเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่ง จะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้รับแจ้งการขอรับการเปลี่ยนแปลงจากนายทะเบียน และให้นำมาตรา 10 มาใช้บังคับแก่การขอรับหรือไม่ขอรับการเปลี่ยนแปลงของนายทะเบียนโดยอนุโลม

ถ้าหัวหน้าพรรคการเมือง ไม่แจ้งการเปลี่ยนแปลงตามวรรคหนึ่งภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งการเปลี่ยนแปลงนั้นภายในระยะเวลาที่กำหนด

การแก้ไขรายการที่เกี่ยวกับที่ได้ประกาศไว้ ตามมาตรา 16 ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 23 พรรคการเมืองต้องจัดทำทะเบียนสมาชิกให้ตรงตามความเป็นจริงเก็บรักษาไว้ ณ ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมือง และพร้อมที่จะให้นายทะเบียนหรือผู้ซึ่งนายทะเบียนมอบหมายตรวจสอบได้

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้น หรือลดลงในรอบปีที่ผ่านมาพร้อมด้วยรายชื่อ อาชีพ และที่อยู่ของสมาชิกดังกล่าวตามวิธีการที่นายทะเบียนกำหนดให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมกราคมของทุกปี

ถ้าหัวหน้าพรรคการเมือง ไม่แจ้งนายทะเบียนภายในระยะเวลาดังกล่าวตามวรรคสองให้นายทะเบียนมีอำนาจสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งภายในระยะเวลาที่กำหนด

มาตรา 24 ในการปฏิบัติหน้าที่ของนายทะเบียนตามหมวดนี้ ให้นายทะเบียนมีอำนาจ

เรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้คำชี้แจง หรือให้ส่งเอกสารเพื่อการตรวจสอบได้

หมวด 2

การดำเนินกิจการของพรรคการเมือง

ส่วนที่ 1

บททั่วไป

มาตรา 25 การดำเนินกิจการต่อไปนี้หลังจากที่จดทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว ให้กระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

- (1) การเปลี่ยนแปลงนโยบายของพรรคการเมือง
- (2) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของพรรคการเมือง
- (3) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง เภรัณยูกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่น
- (4) กิจการอื่นตามที่กำหนดในประกาศ

มาตรา 26 ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วย สมาชิกหรือผู้แทนสมาชิกทั้งนี้ให้เป็นไปตามข้อบังคับของพรรคการเมือง แต่ถ้าประกอบด้วยผู้แทนสมาชิก ต้องกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการเลือกตั้ง และจำนวนผู้แทนสมาชิกไว้ด้วย

มาตรา 27 เมื่อปรากฏว่าหัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหาร หรือกรรมการบริหารจัดการให้พรรคการเมืองกระทำการใด ๆ ผ่าฝืนนโยบายหรือข้อบังคับของพรรคการเมืองอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ แต่ลักษณะการกระทำยังไม่รุนแรงจนเป็นสาเหตุให้ต้องยุบเลิกพรรคการเมืองตามมาตรา 60 ให้นายทะเบียนมีอำนาจเตือนเป็นหนังสือ ให้หัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหาร และกรรมการบริหารนั้นระงับหรือจัดการแก้ไขการกระทำนั้นภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด ในกรณีที่นายทะเบียนเตือนเป็นหนังสือแก่บุคคลที่ไม่ใช่หัวหน้าพรรคการเมือง ต้องส่งสำเนาหนังสือนั้นให้หัวหน้าพรรคการเมืองทราบโดยเร็ว

ถ้าหัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหาร หรือกรรมการบริหารไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง

กล่าวในวรรคหนึ่ง ให้นายทะเบียนมีอำนาจยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ระงับหรือจัดการแก้ไขการกระทำดังกล่าว หรือให้หัวหน้าพรรคการเมือง หรือคณะกรรมการบริหารทั้งคณะหรือบางคนออกจากตำแหน่งได้

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้หัวหน้าพรรคการเมือง หรือคณะกรรมการบริหารทั้งคณะหรือบางคนออกจากตำแหน่ง ผู้นั้นไม่มีสิทธิเป็นกรรมการอีก เว้นแต่จะพ้นกำหนดสองปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง

มาตรา 28 สมาชิกพรรคการเมืองซึ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรรมการบริหาร หรือสมาชิกจำนวนห้าคน ซึ่งเห็นว่ามีมติหรือข้อบังคับในเรื่องใดของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกอยู่นั้นจะขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามีมติหรือข้อบังคับดังกล่าวขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้มีมติหรือข้อบังคับนั้นเป็นอันยกเลิกไป

มาตรา 29 ห้ามมิให้พรรคการเมืองใดรับบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยเข้าเป็นสมาชิก หรือดำรงตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมือง หรือยอมให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อประโยชน์ของพรรคการเมือง

ห้ามมิให้ผู้ไม่มีสัญชาติไทยเข้าเป็นสมาชิก หรือดำรงตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมือง หรือร่วมกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งในการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง

มาตรา 30 ห้ามมิให้พรรคการเมืองใดช่วยเหลือและสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาใดในการเลือกตั้ง ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

มาตรา 31 ห้ามมิให้ผู้ใดเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในขณะเดียวกันเกินกว่าหนึ่งพรรคการเมือง

การลาออกจากสมาชิกให้ถือว่าสมบูรณ์ เมื่อได้ยื่นใบลาออกต่อหัวหน้าพรรคการเมือง

มาตรา 32 ห้ามมิให้ผู้ใดใช้ชื่อหรือถ้อยคำในประการที่น่าจะทำให้ประชาชนเข้าใจว่าเป็นพรรคการเมือง หรือใช้ชื่อที่มีอักษรไทยประกอบว่า “พรรคการเมือง” หรืออักษรต่างประเทศ ซึ่งแปลหรืออ่านว่า “พรรคการเมือง” ในดวงตรา ป้าย ชื่อ จดหมาย ใบแจ้งความหรือเอกสารอย่างอื่นโดยมิได้เป็นพรรคการเมือง เว้นแต่กำลังอยู่ในระหว่างการขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง

ส่วนที่ 2

การเงินของพรรคการเมือง

มาตรา 33 หัวหน้าพรรคการเมืองและผู้ดำเนินกิจการสาขาพรรคการเมืองมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบและบริหารการเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อย่างอื่นของพรรคการเมืองตลอดจนจัดทำบัญชีแสดงรายรับรายจ่ายและงบดุลประจำปีของพรรคการเมืองให้มีความถูกต้องตามความเป็นจริง

มาตรา 34 บัญชีการเงินของพรรคการเมืองหรือของสาขาพรรคการเมืองต้องมีลักษณะที่ถูกต้องตามความเป็นจริง และประกอบด้วยบัญชีดังต่อไปนี้

(1) บัญชีแสดงรายรับอันเนื่องมาจากการบริจาคตามมาตรา 40

(2) บัญชีแสดงจำนวนเงินที่พรรคการเมืองหรือสาขาพรรคการเมืองได้รับและได้จ่าย รวมทั้งรายการอันเป็นเหตุให้รับหรือจ่ายเงิน หรือหลักฐานการรับเงินและจ่ายเงินทุกครั้ง

(3) บัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของพรรคการเมืองหรือของสาขาพรรคการเมือง

(4) บัญชีแสดงรายรับรายจ่าย และงบดุลประจำปี

บัญชีของพรรคการเมืองหรือบัญชีของสาขาพรรคการเมืองตามวรรคหนึ่งต้องมีผู้สอบบัญชีและมีลายมือชื่อของบุคคลดังต่อไปนี้รับรองความถูกต้องของบัญชีร่วมกับเหรียญกษาปณ์พรรคการเมือง

(1) หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารที่ได้รับมอบหมาย ในกรณีที่เป็นบัญชีของพรรคการเมือง

(2) ผู้ดำเนินกิจการสาขาพรรคการเมือง ในกรณีที่เป็นบัญชีของสาขาพรรคการเมือง

มาตรา 35 เหรียญกษาปณ์พรรคการเมืองต้องจัดทำบัญชีแสดงรายรับรายจ่าย และงบดุลประจำปีของพรรคการเมืองหรือสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยทุกรอบปีปฏิทิน งบดุลต้องมีรายการย่อแสดงจำนวนทรัพย์สินหรือหนี้สินของพรรคการเมืองหรือสาขาพรรคการเมือง

งบดุลนั้นต้องจัดให้มีผู้สอบบัญชีคนหนึ่งหรือหลายคนตรวจสอบ แล้วให้หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารที่ได้รับมอบหมายลงลายมือชื่อรับรอง และให้หัวหน้าพรรคการเมืองนำเสนอเพื่ออนุมัติในที่ประชุมใหญ่ภายในสี่เดือนนับแต่วันที่ลงงบดุลนั้น

ให้หัวหน้าพรรคการเมืองส่งสำเนางบดุลไปยังสมาชิกที่มีชื่อในทะเบียนก่อนวันนัดประชุมใหญ่ล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน และให้ส่งสำเนางบดุลเปิดเผยไว้ที่สำนักงานใหญ่ของพรรคการเมืองเพื่อให้สมาชิกพรรคการเมืองตรวจสอบได้ด้วย

เมื่อที่ประชุมใหญ่รับรองงบดุลแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองส่งงบดุลนั้นต่อนายทะเบียนภายในสิบห้าวัน

มาตรา 36 หัวหน้าพรรคการเมือง และผู้ดำเนินกิจการสาขาพรรคการเมืองต้องจัดทำบัญชีต่อไปนี้ของพรรคการเมือง หรือของสาขาพรรคการเมืองให้ถูกต้องตามที่เป็นจริง คือ

(1) บัญชีแสดงรายรับรายจ่ายของพรรคการเมือง รวมทั้งรายละเอียดที่มาแห่งรายรับรายจ่ายและหลักฐานการรับเงินและการจ่ายเงินทุกครั้ง ทั้งนี้ หลักฐานการรับเงินต้องระบุชื่อผู้ชำระเงินและจำนวนเงินให้ชัดเจนด้วย

(2) บัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของพรรคการเมือง

รายได้และทรัพย์สินที่พรรคการเมืองได้รับมาโดยไม่ขัดต่อพระราชบัญญัตินี้ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีตามประมวลรัษฎากร

ให้หัวหน้าพรรคการเมือง หรือผู้ดำเนินการสาขาพรรคการเมือง จัดส่งสำเนาบัญชีดังกล่าวข้างต้น ซึ่งมีคำรับรองของผู้สอบบัญชีต่อนายทะเบียนเป็นประจำทุกรอบปีปฏิทิน และให้นายทะเบียนเก็บสำเนาบัญชีดังกล่าวไว้ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และประกาศให้สาธารณชนทราบ

มาตรา 37 หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหาร สมาชิก หรือบุคคลใดในพรรคการเมืองที่เกี่ยวข้อง ต้องอำนวยความสะดวกแก่ผู้สอบบัญชีตามที่จำเป็น

มาตรา 38 เมื่อได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งใด คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องควบคุมพรรคการเมืองไม่ให้ใช้จ่ายในการเลือกตั้งเกินกว่าจำนวนที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนของพรรครวมกันทุกคนจะพึงใช้จ่ายได้ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

มาตรา 39 ในกรณีที่ได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และได้มีการประกาศรายชื่อและเครื่องหมายของผู้สมัครรับเลือกตั้งตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ให้เหรียญกษาปณ์พรรคการเมืองจัดสรรเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่พรรคการเมืองได้รับมาให้เป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองตามมติของที่ประชุมคณะกรรมการบริหาร ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

ห้ามมิให้เหรียญกษาปณ์พรรคการเมืองจัดสรรเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่พรรคการเมืองได้รับมาให้เป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครพรรคเลือกตั้งของพรรคการเมืองเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

หมวด 3

การสนับสนุนพรรคการเมือง

ส่วนที่ 1

การให้เงินบริจาคแก่พรรคการเมือง

มาตรา 40 ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำบัญชีแสดงรายรับอันเนื่องมาจากการบริจาคแก่พรรคการเมือง บัญชีดังกล่าวต้องมีรายการดังต่อไปนี้

(1) ชื่อ ที่อยู่ จำนวนเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่มีผู้บริจาคทุกราย และถ้าเป็นการบริจาคเงินผ่านทางสมาชิกตามมาตรา 42 ให้ระบุชื่อของสมาชิกผู้นั้นด้วย

(2) วัน เดือน ปี ที่รับบริจาค

(3) สำเนาหลักฐานการรับบริจาค

ในกรณีที่เป็นการให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ให้คิดมูลค่าโดยคำนวณตามอัตราเช่าหรือค่าตอบแทนตามปกติในท้องที่นั้นเสียก่อนแล้วจึงบันทึกลงในบัญชี

มาตรา 41 บรรดาเงินที่พรรคการเมืองได้รับบริจาคมา ให้หัวหน้าพรรคการเมืองเปิดบัญชีเงินฝากไว้กับธนาคารตามที่กำหนดในประกาศ โดยให้ระบุว่าเป็นบัญชีเงินรับบริจาคของพรรคการเมือง

เมื่อมีการเปิดบัญชีเงินฝากตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองแจ้งหมายเลขบัญชีของบัญชีเงินฝากและจำนวนเงินที่เปิดบัญชีทุกบัญชี พร้อมทั้งส่งภาพถ่ายบัญชีเงินฝากแก่นายทะเบียนภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้เปิดบัญชี

มาตรา 42 หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหาร ผู้ดำเนินกิจการสาขาพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมืองผู้ใดได้รับเงินบริจาค เงินสนับสนุน หรือเงินบำรุงพรรคการเมืองโดยวิธีการอื่นใด หรือได้รับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่มีผู้ให้แก่พรรคการเมือง ผู้นั้นต้องดำเนินการนำส่งเข้าบัญชีแสดงรายรับอันเนื่องมาจากการรับบริจาคของพรรคการเมืองตามมาตรา 40 ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ดังกล่าว

มาตรา 43 ห้ามมิให้หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหาร ผู้ดำเนินกิจการสาขาพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมืองผู้ใดรับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่มีผู้ให้เพื่อประโยชน์ในทางการเมืองของพรรคการเมืองโดยมิได้ระบุว่าเป็นการบริจาคให้แก่พรรคการเมือง

มาตรา 44 ในกรณีที่ได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งใด ผู้ใดจะบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งใดเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของพรรคการเมืองใด ให้กระทำได้โดยวิธีการตามมาตรา 47 โดยระบุว่าประสงค์จะให้แก่พรรคการเมืองนั้น

ห้ามมิให้พรรคการเมืองได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ใดเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของพรรคการเมือง เว้นแต่ผู้บริจาคได้กระทำโดยวิธีการตามมาตรา 47 โดยระบุว่าประสงค์จะให้แก่พรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งรายนั้น

มาตรา 45 ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดส่งสำเนาบัญชีแสดงรายรับอันเนื่องมาจากการบริจาค สำเนาบัญชีแสดงจำนวนเงินที่พรรคการเมืองหรือสาขาพรรคการเมืองได้รับและได้จ่าย และสำเนาบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของพรรคการเมืองตามมาตรา 34 วรรคหนึ่ง (1) และ (3) ต่อนายทะเบียนเป็นประจำทุกรอบปีปฏิทิน

มาตรา 46 เมื่อนายทะเบียนได้รับสำเนาบัญชีตามมาตรา 45 ให้นายทะเบียนเก็บสำเนาบัญชีดังกล่าวไว้ที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และประกาศให้สาธารณชนทราบ

มาตรา 47 การให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมืองให้กระทำได้ด้วยวิธีบริจาคโดยเปิดเผยแก่พรรคการเมืองเท่านั้น

นิติบุคคลใดที่เป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณหรือ นิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดในประกาศ จะบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมืองมิได้

มาตรา 48 การบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมืองให้เป็นไปตามอัตราที่กำหนดไว้ในประกาศ

บรรดาเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ได้บริจาคในวรรคหนึ่ง ผู้บริจาคมิสิทธินำไปรวมเป็นค่าลดหย่อนในการคำนวณภาษีตามที่กำหนดในประมวลรัษฎากรได้

มาตรา 49 เมื่อมีการบริจาคเงินให้แก่พรรคการเมือง ให้พรรคการเมืองออกหลักฐานการรับเงินให้แก่ผู้บริจาคตามแบบที่กำหนดในประกาศ

การรับเงินบริจาคตามวรรคหนึ่ง ให้พรรคการเมืองเปิดเผยรายชื่อผู้บริจาคและจำนวนเงินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในประกาศ

มาตรา 50 ห้ามมิให้พรรคการเมืองใด หรือสมาชิกผู้ได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากผู้ใด เพื่อกระทำการอันเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของราชอาณาจักร ราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของประเทศหรือราชการแผ่นดิน หรือกระทำการอันเป็นการก่อกวนหรือคุกคามความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือกระทำการอันเป็นการทำลายทรัพยากรของประเทศ หรือเป็นการบั่นทอนสุขภาพอนามัยของประชาชน

มาตรา 51 ห้ามมิให้พรรคการเมืองใด หรือสมาชิกผู้ได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดเพื่อดำเนินกิจการพรรคการเมืองหรือเพื่อดำเนินกิจการทางการเมืองจาก

- (1) บุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทย
- (2) นิติบุคคลตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจหรือกิจการ หรือจดทะเบียนสาขาอยู่ในประเทศไทยหรือนอกประเทศไทย
- (3) นิติบุคคลที่จดทะเบียนในประเทศไทย ซึ่งมีบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทยมีทุนหรือเป็นผู้ถือหุ้นเกินร้อยละยี่สิบห้า
- (4) องค์กรหรือนิติบุคคลที่ได้รับทุนจากต่างประเทศซึ่งมีวัตถุประสงค์ดำเนินการเพื่อประโยชน์ของบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทย หรือมีผู้จัดการหรือกรรมการเป็นบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทย
- (5) บุคคล องค์กร หรือนิติบุคคลที่ได้รับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดเพื่อดำเนินกิจการพรรคการเมืองหรือเพื่อดำเนินกิจการทางการเมืองจากบุคคล องค์กร หรือนิติบุคคลตาม (1) (2) (3) หรือ (4)

มาตรา 52 ห้ามมิให้บุคคล องค์กร หรือนิติบุคคลตามมาตรา 51 (1) (2) (3) (4) หรือ (5) ให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด แก่พรรคการเมือง หรือสมาชิกผู้ใดเพื่อดำเนินกิจการพรรคการเมือง หรือเพื่อดำเนินกิจการทางการเมือง

ส่วนที่ 2

การสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐ

มาตรา 53 ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดสรรเงินสนับสนุนรายปีเพื่อเป็นกองทุนสนับสนุนแก่พรรคการเมืองโดยตั้งยอดเงินไว้ในพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี เป็นจำนวนเท่ากับจำนวนเงินทั้งหมดที่พรรคการเมืองจะพึงได้รับตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 54 เงินสนับสนุนรายปีที่แต่ละพรรคจะพึงได้รับให้คำนวณจากจำนวนคะแนนเสียงจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองทั้งหมดที่พรรคนั้นได้รับในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งหลังสุดซึ่งต้องไม่น้อยกว่าร้อยละหนึ่งของคะแนนเสียงทั้งหมดที่พรรคได้รับ

พรรคการเมืองอาจขอรับเงินสนับสนุนรายปีเพื่อพัฒนาพรรคการเมืองตามแผนและกำหนดเวลาในการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามที่ได้ยื่นคำขอจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองไว้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนด

เงินสนับสนุนรายปีตามวรรคหนึ่ง ให้คำนวณตามหลักเกณฑ์และวิธีการในประกาศ ในปีใดที่มีการเลือกตั้งทั่วไป ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดสรรเงินสนับสนุนรายปีเพิ่มขึ้น

ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรมีอายุการทำงานไม่ครบหนึ่งปี ในปีงบประมาณใดให้คำนวณจ่ายเงินสนับสนุนรายปีประจำปีนั้นลดลงตามส่วน

มาตรา 55 เงินสนับสนุนรายปีตามมาตรา 54 ให้พรรคการเมืองใช้เพื่อการบริหารพรรคและสาขาพรรค การหาสมาชิกเพิ่ม และการให้ความรู้ทางการเมืองแก่สมาชิกและประชาชนทั่วไป รวมกันไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของเงินสนับสนุนรายปีที่พรรคได้รับ

มาตรา 56 ให้นายกรัฐมนตรีดำเนินการให้สถานีวิทยุกระจายเสียง และสถานีวิทยุโทรทัศน์จัดสรรเวลาให้แก่พรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้แถลงผลงานของพรรคการเมืองทุกสัปดาห์ไม่น้อยกว่าสัปดาห์ละครึ่งชั่วโมง โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น

มาตรา 57 พรรคการเมืองต้องจัดทำรายงานการดำเนินงานในรอบปีปฏิทินของพรรคให้ถูกต้องตามความเป็นจริง เพื่อยื่นต่อนายทะเบียนภายในวันที่ 31 มีนาคม ของปีถัดไป และให้นายทะเบียนจัดพิมพ์รายงานดังกล่าวออกเผยแพร่ต่อสาธารณชน

ในกรณีที่พรรคการเมืองไม่ยื่นรายงานตามวรรคหนึ่ง หรือนายทะเบียนพิจารณาแล้วได้ความว่าพรรคการเมืองมิได้จัดทำกิจกรรมตามที่ระบุไว้ในรายงาน หรือปฏิบัติฝ่าฝืนมาตรา 49 ให้นายทะเบียนแจ้งต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเพืองงดการจ่ายเงินสนับสนุนรายปีสำหรับปีงบประมาณถัดไป

หมวด 4

การเลิกพรรคการเมือง

มาตรา 58 พรรคการเมืองย่อมเลิกด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

(1) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับของพรรคการเมือง

(2) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(3) ได้มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด 5

(4) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบเลิกพรรคการเมือง

(5) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา 25 หรือมาตรา 26

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองต้องเลิกตามวรรคหนึ่ง นอกจาก (3) และ

(4) ให้นายทะเบียนดำเนินการสอบสวนและสั่งยุบพรรคการเมือง

หัวหน้าพรรคการเมือง หรือผู้มีอำนาจทำการแทนหัวหน้าพรรคการเมืองมีสิทธิยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่าคำสั่งยุบพรรคการเมืองเป็นไปโดยมิชอบและขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยกเลิกคำสั่งดังกล่าว

ในกรณีที่นายทะเบียนหรือศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบเลิกพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งการยุบเลิกพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 59 เมื่อพรรคการเมืองกระทำการดังต่อไปนี้ อาจถูกศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบเลิก

(1) กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ

(2) กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ

(3) กระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ ชัดต่อกฎหมาย หรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือ

(4) กระทำการฝ่าฝืนมาตรา 29 วรรคหนึ่ง มาตรา 50 หรือมาตรา 51

มาตรา 60 เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียน หรือเมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งจากคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมืองว่า พรรคการเมืองใดกระทำการตามมาตรา 59 ให้นายทะเบียนแจ้งต่ออัยการสูงสุดพร้อมด้วยหลักฐาน ถ้าอัยการสูงสุดเห็นสมควรก็ให้ยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบเลิกพรรคการเมืองดังกล่าว ถ้าอัยการสูงสุดไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง โดยมีผู้แทนจากแต่ละฝ่ายจำนวนฝ่ายละเท่ากัน เพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐาน แล้วส่งให้อัยการสูงสุดเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญต่อไป ในกรณีที่คณะกรรมการดังกล่าวไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินการยื่นคำร้องได้ ให้นายทะเบียนมีอำนาจยื่นคำร้องเอง

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบเลิกพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งการยุบเลิกพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

หากนายทะเบียนเห็นสมควรจะให้ระงับการดำเนินการของพรรคการเมือง ซึ่งกระทำการตามมาตรา 59 ให้นายทะเบียนแจ้งต่ออัยการสูงสุดขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ สั่งระงับการกระทำดังกล่าวของพรรคการเมืองไว้เป็นการชั่วคราว

มาตรา 61 ในกรณีที่พรรคการเมืองเล็กตามมาตรา 58 นอกจากกรณีตามมาตรา 58 (3) ให้หัวหน้าพรรคการเมืองส่งบัญชีและงบดุลรวมทั้งเอกสารเกี่ยวกับการเงินของพรรคการเมือง ต่อนายทะเบียนภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่พรรคการเมืองเล็ก และให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน เป็นผู้ชำระบัญชีให้เสร็จสิ้น ภายในหกเดือนนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ถ้าไม่เสร็จให้ขอขยาย เวลาได้อีกไม่เกินหกเดือน

ในการชำระบัญชี เมื่อได้หักหนี้สิน และค่าใช้จ่ายในการชำระบัญชีแล้วยังมีทรัพย์สิน เหลืออยู่เท่าใด ให้โอนให้แก่องค์การสาธารณกุศลตามที่ระบุไว้ในข้อบังคับของพรรคการเมือง ถ้าใน ข้อบังคับไม่ได้ระบุก็ให้ทรัพย์สินที่เหลือนั้นตกเป็นของรัฐ

ให้นำบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 22 หมวด ๕ ว่าด้วยการชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด มาใช้บังคับแก่การ ชำระบัญชีพรรคการเมืองโดยอนุโลม

หมวด 5 การรวมพรรคการเมือง

มาตรา 62 การรวมพรรคการเมืองอาจเป็นการรวมกันเพื่อตั้งเป็นพรรคการเมือง ใหม่หรืออาจเป็นการรวมเข้าเป็นพรรคเดียวกับอีกพรรคการเมืองที่เป็นหลักก็ได้

มาตรา 63 ในกรณีที่การรวมพรรคการเมืองเป็นการรวมกันเพื่อตั้งเป็นพรรคการเมือง ใหม่ ให้พรรคการเมืองที่จะรวมกัน ขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมือง เมื่อที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองเห็นชอบให้รวมกันแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมือง และกรรมการบริหารของพรรคการเมืองจำนวนพรรคละสิบคนประชุมร่วมกันเพื่อกระทำการ เกี่ยวกับพรรคการเมืองที่จะตั้งขึ้นใหม่ ดังนี้

(1) การกำหนดแนวนโยบายของพรรคการเมือง ซึ่งประกอบด้วยเป้าหมายและวิธี ดำเนินการ

(2) การกำหนดข้อบังคับของพรรคการเมือง

เมื่อได้ดำเนินการตามวรรคสองแล้ว ให้ดำเนินการจัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่าง สมาชิกของทุกพรรคการเมืองที่จะรวมกันเพื่อประชุมตั้งพรรคการเมือง การเรียกประชุมตั้งพรรคการเมือง ต้องแจ้งให้สมาชิกของพรรคการเมืองที่จะรวมกันทราบก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน และ ให้ดำเนินการต่อไปตามบทบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งและการจดทะเบียนพรรคการเมือง

มาตรา 64 เมื่อนายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมืองที่ตั้งตามมาตรา 63 แล้ว ให้พรรคการเมืองที่รวมเข้ากันเป็นอันเลิกตั้งแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนโดยให้ถือว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองเดิมเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่สังกัดพรรคการเมืองใหม่ที่ตั้งขึ้น และสมาชิกพรรคการเมืองเดิมเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใหม่ที่ตั้งขึ้น และให้บรรดาทรัพย์สินหนี้สิน สิทธิ และความรับผิดชอบของพรรคการเมืองเดิมโอนไปเป็นของพรรคการเมืองใหม่ตั้งแต่ขณะนั้น เป็นต้นไป

มาตรา 65 ในกรณีที่การรวมพรรคการเมืองเป็นการรวมพรรคการเมืองหนึ่งหรือหลายพรรคเข้าเป็นพรรคเดียวกันกับอีกพรรคการเมืองหนึ่งที่เป็นหลัก ให้พรรคการเมืองที่จะรวมกันขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมือง

เมื่อที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองเห็นชอบให้รวมกันแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่จะรวมกันทุกพรรคร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียน ในการนี้ ให้ถือว่าพรรคการเมืองที่รวมเข้ากับอีกพรรคการเมืองที่เป็นหลักนั้น ยุบเลิกนับแต่วันที่นายทะเบียนตอบรับการแจ้งและให้นำมาตรา 64 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

เมื่อนายทะเบียนได้ตอบรับการแจ้งการรวมพรรคการเมืองตามวรรคสองแล้วให้นายทะเบียนประกาศการยุบและการรวมพรรคการเมืองในราชกิจจานุเบกษา

หมวด 6

บทกำหนดโทษ

มาตรา 66 ผู้ใดโดยเจตนาสมคบกันตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไปดำเนินกิจการเช่นเดียวกับพรรคการเมืองหรือเข้าลักษณะเป็นพรรคการเมืองโดยมิได้จัดแจ้งหรือจดทะเบียนพรรคการเมือง แต่ในกรณีดำเนินกิจการเพื่อขอจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 67 หัวหน้าพรรคการเมืองผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 20 วรรคสี่ มาตรา 21 วรรคหนึ่ง มาตรา 22 วรรคหนึ่ง มาตรา 23 วรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง หรือมาตรา 61 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

มาตรา 68 หัวหน้าพรรคการเมืองผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนซึ่งสั่งตามมาตรา 22 วรรคสามหรือมาตรา 23 วรรคสาม ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา 69 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของนายทะเบียนซึ่งสั่งตามมาตรา 24 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

มาตรา 70 กรรมการบริหาร หรือผู้ดำเนินกิจการสาขาพรรคการเมืองผู้ใดรู้อยู่แล้วแต่จัดให้พรรคการเมืองกระทำการฝ่าฝืนมาตรา 29 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา 71 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 29 วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และถ้าผู้ฝ่าฝืนใดไม่มีสัญชาติไทยโดยการเกิดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งเพิกถอนสัญชาติไทยและเนรเทศออกจากประเทศไทยด้วย

มาตรา 72 พรรคการเมืองใดช่วยเหลือและสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาใดตามมาตรา 30 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา 73 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 31 วรรคหนึ่งต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา 74 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 32 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท และปรับอีกวันละสองร้อยบาท จนกว่าจะเลิกใช้

มาตรา 75 หัวหน้าพรรคการเมืองผู้ใดจัดทำบัญชีของพรรคการเมืองหรือสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา 34 ละเว้นการลงรายการในบัญชี ลงรายการเท็จในบัญชี แก้ไขบัญชีซ่อนเร้นหรือทำหลักฐานในการลงบัญชีอันจะเป็นผลให้การแสดงที่มาของรายได้และการใช้จ่ายของพรรคการเมืองไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท

มาตรา 76 หัวหน้าพรรคการเมืองผู้ใดไม่จัดให้มีการจัดทำบัญชีตามมาตรา 34 หรือไม่ส่งสำเนาบัญชีตามมาตรา 45 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท

มาตรา 77 หัวหน้าพรรคการเมืองผู้ใดไม่ส่งบุคคลต่อนายทะเบียนตามมาตรา 35 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่หนึ่งล้านบาทถึงห้าล้านบาท

มาตรา 78 หัวหน้าพรรคการเมือง หรือผู้ดำเนินกิจการสาขาพรรคการเมืองผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 36 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

มาตรา 79 หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหาร ผู้ดำเนินกิจการสาขาพรรคการเมือง สมาชิกพรรคการเมือง หรือบุคคลใดไม่อำนวยความสะดวกแก่ผู้สอบบัญชีตามมาตรา 37 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองแสนบาท

มาตรา 80 พรรคการเมืองใดใช้จ่ายในการเลือกตั้งเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ตามมาตรา 38 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา 81 คณะกรรมการบริหารผู้จัดสรรเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่พรรคการเมืองได้รับมาให้เป็นค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา 39 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา 82 หัวหน้าพรรคการเมืองผู้ใดไม่จัดทำบัญชีตามมาตรา 40 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท

มาตรา 83 หัวหน้าพรรคการเมืองผู้ใดไม่ดำเนินการเปิดบัญชีเงินรับบริจาคตามมาตรา 41 วรรคหนึ่ง หรือไม่ดำเนินการตามมาตรา 41 วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท

มาตรา 84 หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหาร ผู้ดำเนินกิจการสาขาพรรคการเมืองสมาชิกพรรคการเมือง หรือบุคคลใดได้รับเงินสนับสนุนหรือเงินบำรุงพรรคการเมืองโดยวิธีการอื่นใดหรือได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด และไม่ดำเนินการนำส่งให้พรรคการเมืองตามมาตรา 42 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา 85 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 43 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับเป็นเงินจำนวนไม่น้อยกว่าสามเท่าของจำนวนเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ผู้นั้นได้รับ หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา 86 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 44 วรรคหนึ่ง มาตรา 48 ต้องระวางโทษปรับไม่น้อยกว่าสองเท่าของแต่ไม่เกินกว่าสี่เท่าของจำนวนเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ได้บริจาค

มาตรา 87 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 47 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับเป็นเงินจำนวนไม่น้อยกว่าสามเท่าของจำนวนเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ให้แก่พรรคการเมือง หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา 88 ผู้ใดให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมืองโดยมิได้เป็นการบริจาคโดยเปิดเผยตามมาตรา 47 วรรคหนึ่ง หรือให้เงินบริจาคเกินกว่าอัตราที่กำหนดตามมาตรา 48 ผู้นั้นมีหน้าที่ต้องพิสูจน์ให้ได้ว่ามิได้มีเจตนาที่จะกระทำการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติดังกล่าว

มาตรา 89 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 47 วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับเป็นเงินจำนวนไม่น้อยกว่าสามเท่าของจำนวนเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ให้แก่พรรคการเมือง

มาตรา 90 กรรมการบริหาร ผู้ดำเนินกิจการสาขาพรรคการเมือง หรือสมาชิกผู้ใดจัดให้พรรคการเมืองกระทำการฝ่าฝืนมาตรา 50 หรือมาตรา 51 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สองปีถึงสิบปีหรือปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี

มาตรา 91 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 52 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และถ้าผู้ฝ่าฝืนใดไม่มีสัญชาติไทย ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งเนรเทศออกจากประเทศไทยด้วย

มาตรา 92 หัวหน้าพรรคการเมืองผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 58 วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

บทเฉพาะกาล

มาตรา 93 บทบัญญัติในพระราชบัญญัตินี้มีให้นำไปใช้บังคับแก่การให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมืองหรือสมาชิกพรรคการเมืองไม่ว่าด้วยวิธีการใด ๆ ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา 94 ภายหลังจากที่พรรคการเมืองได้ดำเนินการเลือกตั้งเหรียญพรรคการเมืองตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้แล้ว ซึ่งต้องกระทำภายในสามเดือน ให้หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหาร หรือสมาชิกพรรคการเมืองรีบดำเนินการนำเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ได้รับมาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ส่งต่อเหรียญพรรคการเมืองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ ได้แต่งตั้งเหรียญพรรคการเมือง

ในกรณีที่หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหาร หรือสมาชิกพรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการตามวรรคก่อน ให้ถือว่าผู้นั้นมิได้ดำเนินการตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 95 ให้พรรคการเมืองซึ่งจดทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ.2524 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 96 ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งกำหนดระยะเวลาในการเลือกตั้งและอำนาจหน้าที่ของเหรียญพรรคการเมืองของพรรคการเมืองซึ่งจดทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ.2524 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

นายกรัฐมนตรี

บัญชีรายชื่อภาคและจังหวัด

ก. ภาคกลาง	มี	กรุงเทพมหานคร กาญจนบุรี จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชัยนาท ประจวบคีรีขันธ์ ชลบุรี ตราด นครนายก นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี ปราจีนบุรี พระนครศรี อยุธยา เพชรบุรี ราชบุรี ลพบุรี สมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม สระบุรี สิงห์บุรี สุพรรณบุรี อุทัยธานีอ่างทอง สระแก้ว
ข. ภาคใต้	มี	กระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ยะลา ระนอง สตูล สุราษฎร์ธานี สงขลา
ค. ภาคเหนือ	มี	กำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ ตาก นครสวรรค์ น่าน พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ พะเยาแพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน สุโขทัย อุตรดิตถ์
ง. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	มี	กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครพนม นครราชสีมา บุรีรัมย์ มหาสารคาม ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ หนองคาย อุตรธานี อุบลราชธานี มุกดาหาร หนองบัวลำภู อำนาจเจริญ

